

קחי רחים * שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

קונטרס

קחי רחים

שאלות ותשובות

**בענייני רחיים של יד ורחיים של מכונה וביאור
גדול המקיפים כללים יסודיים ועיקריים,
הנוגעים לאפיית ואכילת המצות בפסח.**

המעייין בקונטרס הזה יקבל בלי ספק תועלת גדולה להתאמץ ולהתחזק לקיים מצות אפיית ואכילת מצה בכל פרטיה ודקדוקיה, כי רק אז יהיה לבו נכון בטוח שיצא בדימוס בדינו בעת אשר המלך במשפט יעמיד ארץ ביום הרת עולם, כמבואר בזוה"ק שעיקר המשפט ביומא דדינא על מיכלא דאסוותא.

י"א לאור ע"י "חברה מזכי הרצים העולמי"

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יו"ל בפרוס חג הפסח תשס"ו

קחי רחים * שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

ב"ה

קחי רחים*

שאלות ותשובות

על הרחיים של יד ומכונה

שנשאלו ע"י כ"ק גאב"ד ואדמו"ר מהאלמין
שליט"א לכ"ק גאב"ד קוממיות שליט"א
ולר' צבי ווייס (בן ר' שמעון עוזר), תלמיד ומשמש
להגה"צ בעל תולדות אהרן זי"ע.

* על פי ספר ישעיה פרק מז, פסוק ב: קחי רחים וטחני קמח...
גאלנו ה' צבקות שמו קדוש ישראל. פי' רש"י גואלנו ה' צבאות
שמו - הנביא אומר כל זה הקב"ה עושה לגאלנו משם.

קחי רחים * שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

מבוא:

בעמדינו בימים אלו בפרוס חג הפסח הקרב ובא, בזמנים אלו יהודים יראים ושלימים חסידים ואנשי מעשה מדקדקים קלה כבחמורה, רואים לנצל לנכון כל דקה ורגע פנוי להתכונן כראוי וכנכון לקראת החג הגדול והקדוש העומד בפתח, זה בלימוד ההלכות, וזה בניקיון וצחצוח הבית מכל חמץ וכיוצ"ב, וכמובן עסוקים ביותר באפיית המצות שיהוי בתכלית ההידור ובתכלית הכשרות.

אי לכך ראינו לנכון להביא לידיעת הציבור החרד לדבר ה' זו הלכה, אודות שאלות ובעיות הלכתיות חמורות שיכולות להימצא בעת שעוסקים בהכנת המצות לכבוד חג הפסח.

העלינו שאלות הלכתיות לבירור ודיון אצל הרבנים העוסקים שנים רבות בעניינים אלו, לברר וללבן לאסיקא שמעתתא אליבא דהילכתא, לדעת כדת מה לעשות ומה לבדוק בכדי לברר את אמיתות העניין.

אכן כאשר עיניכם תחזינה מישרים בפנים הקובץ לקטנו שאלות ותשובות והעלנו כשולחן ערוך ומוכן לפניכם.

שאלות ותשובות שנשאלו על הרחיים של יד ומכונה שנשאלו ע"י כ"ק גאב"ד ואדמו"ר מהאלמין שליט"א לכ"ק גאב"ד קוממיות שליט"א ולר' צבי ווייס בן ר' שמעון עוזר, הנקרא ר' הערשיל, תלמיד ומשמש להגה"צ בעל תולדות אהרן זי"ע.

הקובץ נקרא בשם "קחי רחיים", עפ"י ספר ישעיה פרק מז, פסוק ב: קחי רחים וטחני קמח... גאלנו ה' צבקות

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

שמו קדוש ישראל. פי' רש"י גואלנו ה' צבאות שמו -
הנביא אומר כל זה הקב"ה עושה לגאלנו משם.

נסיים מעין הפתיחה בעמדנו בזמנים נעלים אלו יה"ר
שאי"ה עוד נזכה לאכול עוד בהאי שעתא מן הזבחים ומן
הפסחים בבית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן.

קחי רחים * שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

הקדמה קצרה

היות וראיתי הרבה מכשולות במאפיות המצות כידוע, [שבאמת הייתי צריך לכתוב חיבור שלם רק על המכשולות שראיתי, אבל היות ואין הזמן גרמא כעת, לכן קיצרנו כאן, ובעזתי"ת עוד חזון למועד] והלכתי עם הרבנים החשובים לאפיית המצות בכמה מקומות שונים.

ואחר שכבר לא היה לי מקום בארצות הברית מאיפה לקחת מצות, [מטעמים שבעזתי"ת יתבארו בקונטרסים הבאים] לכן החלטתי לקנות מצות מקוממיות.

והיות שזה לא דבר קל להביא מקוממיות מצות באוירון, לכן החלטתי שאם אביא מצות להתלמידים וידידים ומתפללים שלי יהיה יותר קל להביא קאנטענער שלימה.

וב"ה הצלחתי בזה, שזיכיתי הרבה יהודים באכילת מצות כשרות לפסח.

ומעשה שהיה כך היה :

אחר כמה שנים שקניתי מצות מקוממיות, נזכרתי שהיה לי לפני הרבה שנים בעיה עם הרחיים של יד, לכן טילפנתי תיכף ומיד להשוכר הרב פאנעט שליט"א, שאני צריך לברר מה הולך עם הרחיים של יד, ואיפה, ואיך עושים המייצרים את הרחיים של יד [מפני בעיות שהסברתי לן]?

ואמרתי להרב פאנעט שליט"א, שאם איני יכול לברר את זה אינני יכול ליעץ לאנשים לקנות המצות האלו.

והרב פאנעט נתן לי הטלפונים מהגה"צ מקוממיות שליט"א, ועוד.

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

התקשרתי להם בשאלות האלו והתשובות שקיבלתי עליהם, כמו שתראו להלן בקונטרס "קחי רחיים".

ונסיים בעדותו הנוראה של מאור הגולה הרוקח זצ"ל שכל דבריו דברי קבלה, וכתב בהלכות מצה שכל האוכל מצה ז' ימי הפסח נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית, ועיין מה שהוסיף על זה בילקוט מעם לועז בשם מדרשי חז"ל דחשוב גם כן כאילו קיים כל התרי"ג מצוות.

וזה לשון הגה"ק רשכבה"ג החתם סופר זצ"ל שכתב בהשמטות לחו"מ סימן קצ"ו וזל"ק:

"מצות עשה של אכילת מצה משומרת בליל פסח היא יחידה נשארת לנו מכל מצות אכילה שבכל התורה, אין לנו לא פסח ולא קדשים, לא תרומה ולא מעשר שני, רק מצה אחת משנה לשנה, ואם גם היא לא הועילה בידינו בשלימות, ולא עוד, אלא כי תחת יופי שיהיה האכילה של כל ז' ספק איסור כרת, ולא עוד אלא שיכשיל בזה רבים חס ושלום, וגם נוציא על זה אלפים, הייטב בעיני ה' חלילה וחלילה" עכ"ל"ק.

ואין אחר דבריו כלום כי כבר הורה רבינו משה, ומשה אמת ותורתו אמת.

המו"ל

קחי רחים * שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

קונטרס

קחי רחים

שאלות ותשובות
על הרחיים של יד ומכונה

רחיים של יד:

ש. באיזה מכונה של רחים של יד עובדים היום אצלכם?

ת. שם המכונה: "רחב רחיים", האבנים עומדים ישר, לא כמו שהי בעבר
אבן אחד על השני כמו שהי לפני הרבה שנים. שאז היו עומדים האבנים אחד
על השני, והיו בעיות גדולות שנהיו האבנים חם, והקמח נפל החוצה ונעשה
עיסה, וכו'.

ונרחיב מעט את הדיבור בביאור העניין, כיון שבכדי לענות על שאלה זו, יש
להקדים ולהסביר איך היה נראה המכונות בהם השתמשו, הם היו נראים
כצורת אבן על אבן, (כמו שמופיעים בתמונות). ולכאורה אם כן ישאל השואל
מה רע בכך מדוע היו צריך להמציא רחיים חדשים?

על כך התירוץ הוא: שבעת שטחנו ברחיים האבן על אבן התחמם הרחיים
מאוד וכתוצאה מכך, היה נופל פעמים רבות פירורים וחתיכות קמח שלאט
לאט התאספו לעיסות שלמות, וכך נוצרה בעיה חמורה בעת שרוצים להדר
בהידורים רבים למען יצא מצות מהודרות לשמם, אי לכך, תקנו רחיים

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

חדשות שבהם האבנים עומדים בצורה ישרה, וכך אינו מתחמם, וטוחן בהידור רב.

ש. מאיפה משיגים את המכונות החדשות בהם אין את אותן חששות?

ת. מדענעמארק.

ש. מאיפה אתם קונים את המכונה הזאת?

ת. אנחנו קונים את המכונה אצל האלסעילער, שמביא את המכונה משם.

ש. לאחר שהתבאר בטוב טעם עניין החומרה שעדיף להשתמש ברחיים החדשות מחשש חמץ גמור, מה החילוק הטכני בין המכונה הישנה מהמכונה של היום?

ת. המכונה החדשה יותר קלה, ולוקחת פחות מקום מהרחיים הקודמת שלקח שטח רחב מאוד, והאבנים אינם שוכבים אחד על גבי חברו אלא עומדים אחד בצד השני, כמו שהסברנו לעיל והקמח אינו עומד רק יורד ויוצא תיכף החוצה. ולכן יותר קל לאסוף את היבול שמוציא הרחיים, מאשר בעבר היו צריך לאסוף וללקוט את הקמח שנוצר על ידי הטחינה ברחיים.

ש. כמה זמן יש לכם את המכונה החדשה?

ת. לערך 18 שנים.

ש. מי הם הרבנים המכשירים והקהילות שקונים מן הקמח שלכם?

ת. הרב מענדלסאן גאב"ד קוממיות, ק"ק תולדות אהרן, הכשרות המהודרת לכל מקהלות האשכנזים בעיה"ק ירושלים העדה החרדית, האפיות המצות מטעם קהילות בריסק למיניהם: הרב ר' אברהם בעריל ליצמאנאוויץ.

ש. מי הם המשגיחים אצל מצות של קוממיות?

ת. שם המשגיח ר' שרגא מייזליש מקוממיות.

ש. מי מביא את הקמח?

קחי רחיים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

ת. המשגיח ר' שרגא מביא את החיטים שבא מקוממיות, ולוקח הביתה את הקמח ממקום הרחיים שלנו. (א.ה. כי אני הסוחר, ואין לי נאמנות על עניינים אלו. כמו שמבואר בשו"ע חו"מ אין נחתום מעיד על עיסתו, ואי אפשר לסמוך על מי שהוא בעצמו מרויח בזה, כי אוי לו לעיסה שהנחתום מעיד עליה).

ש. מי הם קונים שלכם?

ת. כאמור, מאפיית המצות שע"י מושב קוממיות, מאפיות המצות שע"י ההכשר של העדה החרדית, ק"ק תולדות אהרן, ק"ק בריסק, וכן מיישבת עתיק, ועוד.

ש. באיזה מיני רחיים אתם עובדים?

ת. רחיים של יד.

ש. במכונות רחיים של יד, האם יש לכם טערמאנסטאט שבודקים אם אינו חם, ואיך בודקים את המכונה?

ת. המשגיח בדק הרבה פעמים כל ב' שעות, וכך הוא הבדיקה: הוא מכניס טערמאנסטאט [גראד] בין שתי האבנים ורואה את חום האבנים.

ש. אם בדוק ומנוסה שהחיטה והקמח אינו חם?

ת. בודקים הרבה פעמים את הקמח גם כן אם אינו חם.

ש. כמה פעמים בדקו ומצאו שאכן האבנים אינם חמים?

ת. הרבה פעמים.

ש. כמה שנים אתם עובדים עם הרחיים של יד החדשות, שאין לכם הבעיה שנעשה עיסה מהחמימות?

ת. לערך 18 שמונה עשרה שנים שעובדים עם הרחיים החדשים, מאז שנתגלה הבעיות.

ש. מי הם עוד בעלי רחיים שעובדים ברחיים של יד עם אבנים כאלו שיש לכם?

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

ת. כל אלו שעוסקים ברחיים של יד.

ש. איך הוא סדר הבדיקה של הרבנים? כל כמה זמן באים לבדוק? ואיך מבררים שאכן הכל כהוגן?

משגיח אחד בא לבדוק כל ב' שעות עם גראד [טערמאנסטאט], לידע אם האבנים נעשים חם, ומצאו שהם קרים כל הזמן.

כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע היה שם 10-12 שעות כשעבדו עם הרחיים ופרקו את המכונה ובדקו את האבנים ולא מצאו כלום, והכל היה קר.

אחר 2 חדשים עבודה בא ובדק עוד הפעם ולא מצאו על האבנים כלום, והיו נקיים לגמרי.

ש. כמה ק"ג מייצר אותו רחיים של יד לשעה?

ת. 6 ק"ג

ש. האם יש אופן שכן מוצאים שהמכונה חם? ואם כן כל כמה זמן רואים שהמכונה חם?

ת. מכונת הרחיים כעת ב"ה אינו חם בכלל, כי האבנים הם בעמידה, וכל הקמח נופל תיכף החוצה. ולכן לא נשאר זמן מה שהקמח בתוכה ואין מתחמם, כי תיכף ולאחר נופל הקמח החוצה.

ש. מי הם הרבנים שהולכים לקצירה?

ת. הרב מנדלסאון גאב"ד קוממיות, ועוד רבנים חשובים ומשגיחים מוועדת הכשרות שע"י העדה החרדית, וכן הרב ר' בעריל ליצמנאוויץ מבריסק.

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

רחיים של מכונה:

ש. איפה טוחנים את החיטים ברחיים של מכונה לאפיית המצות בעירת קוממיות?

ת. למצות מקוממיות, טוחנים אותם בקוממיות גופא, והמשיגים ר' שרגא מקוממיות עומד שם בשעת הטחינה.

ש. האם יש לכם גם כן רחיים של מכונה?

ת. יש לנו רק רחיים של יד.

ש. האם ראתם כאן בארצות הברית את מאפיה של סאטמאר שר' יודיל רוזנבערג ע"ה ניהל? - לפני הרבה שנים גליתי לו ולהעובדים איתו, הרבה בעיות של מכונת הרחיים של יד?

ת. הייתי אצל מאפיית סאטמער, יש לי שם קרוב משפחה, דוד ושמו ר' יצחק ווייס נ"י, שהוא מכהן בתפקיד משיגי אצל מאפיית סאטמאר, וגם שוחחתי עם יבדלחט"א ר' יודיל רוזנבערג ז"ל.

ש. האם שמעת על המעשינען [-המכונות] הקטנים שעובדים עמהם בהרבה מקומות, וקוראים לזה קוואקער מילעכיל? [א.ה. שאחר שגליתי מבעיות הגדולות שיש במכונת הרחיים של יד - המיל מעשינען - הגדולים, התחילו לחקור עד שמצאו מכונת יד הקטן הנקרא קוואקער, ובמאפיית סאטמאר יש להם הרבה מכונת קטנים כאלו, והרבה מדקדקים התחילו לעבוד עם המכונות הקטנים, וכך כל אחד יכול לטחון לבד בביתו].

ת. אני הייתי הטוחן לכ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע, וכששמעתי על המכונה הקטנה הזאת נסעתי לארצות הברית והבאתי להרבי מכונה כזאת וטחנתי על המכונה הזאת. ואחר איזה זמן היה סייעתא דשמיא שנפל מהמכונה חתיכת בצק עגול כמו תכשיט טבעת, [של צמידים ועגילים], ותיכף קראו לאחד מחברי הבד"צ העדה החרידית הגה"צ רבי מאיר בראנסדארפער שליט"א, בעמח"ס 'קנה בושם', והורה: שמיד יזרקו את כל הקמח שטחנו עכשיו. ושאלו אותו ומה עם הקמח שעשו מקודם, עד עכשיו שעדיין לא מצאו את הבצק העגול? - והורה: שיזרקו הכל, כי כעת נתגלה

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

שהמכונה חם ואולי לא ראו ואף מקודם נפל, על כן יזרקו הכל, כי הכל חמץ. וכן נהגנו וזרקנו את כל הקמח הנ"ל. וזהו הוא גם כן הבעיה עם המכונות הקטנים כי הם מברזל, והברזל בטבעו נעשה חם, וכן ידוע שברזל חם מקצתו חם כולו. עוד אמר לי ר' יודיל ע"ה באותו הזדמנות: שהרחיים של מכונה הוא המהודר: מספר 1. - והמכונה של רחיים של יד מספר 2.

ש. מה גודל האבנים של רחיים של יד?

ת. כל אבן הרחוב שלו הוא 60 סענטימטער [- ס"מ].

ש. איך אתם בטוחים שברחיים של מכונה לא נשאר שם קמח ונעשה חתיכת בצק?

ת. מפני ג' טעמים, א. ברחיים של מכונה מסתובבים האבנים ויש שם אוויר מהוואקים ששואב בכוח ובמהירות גדול. ב. יש שם גם כן טערמאמעטער [גראד], ואם המכונה נעשה חם שמגיע 30-25 גראד [-מעלות צליוס] נדלק מנורה אדומה, ומיד עוצרים את המכונה. ג. ביום שהוא חם מאוד אי אפשר לעבוד כי המכונה יהיה חם.

ש. לפי ידיעתכם לאיזה מפעלים יש להם המכונה הזאת?

ת. חברת מצות יהודה, חברת מצות הלפרין, חברת מצות הורוויץ, וכעת יש גם לעוד.

ש. מה המעלה של אבנים יותר מברזל?

ת. ה"אבן" בטבעו קר. והברזל בטבעו חם. [ויתכן להביא ראייה מוכחת שיכולים לראות איך שהאנשים שאוכלים רק לחם טבעוני. המפעל הלחם של הטבעונים מפרסמים שהחיטה נטחן ברחיים של אבנים שאינו שורף הווייטאמינען של החיטים, כי האבן נשאר קר].

ש. כמה גראד עולה ברחיים של ברזל?

ת. החום עולה 50 – 60 גראד [- מעלות] חום.

ש. כמה יכולים לטחון ברחיים של יד לשעה?

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

ת. 6 ק"ג חיטים לשעה [זה כמו 12 פונט].

ש. למה לא יכולים לסובב יותר מהר, שיטחון יותר קמח לשעה?

ת. שעבודת הסיבוב היא יותר קשה, והאמת אם היו מסובבים היה יוצא יותר ויותר סחורה, כי כל כמה סיבובים שמסובבים יוצא יותר ויותר קמח, שהרי הכל הולך לפי מספר הסיבוב שעושים.

ש. כמה המהירות שמסובבים את הרחיים של יד, לערך?

ת. ב- 30 דקות מסובבים כ- 1000 פעמים. זאת אומרת שבשעה אחת 2000 פעמים, ולערך פעמים לדקה. (הסיבובים הולכים במהירות כמעט כמו שחיטת העופות, בשליש יותר מהר).

ש. האם אפשר לסובב יותר מהר שיצא יותר סחורה?

ת. כמה יותר מהר שמסובבים את המכונה אזי המכונה מייצרת עוד ועוד סחורה מקמח משובח טחון הדק היטב.

ש. כמה חיטים יוצא בכל סיבוב?

ת. בכל סיבוב יוצאים 10-20 חיטים.

ש. איך יודעים בדיוק אם הפועלים עובדים כמו שצריך, והרבה פעמים הם עייפים מהעבודה, ואיך יודעים כמה לשלם להם?

ת. משלמים להם על כל כלי [טעפעל], כלי מיוחד לזה - שבע וחצי שקל לכל כלי של חיטים שמכניסים במכונה.

ש. מה עושים הפועלים האלו חוץ מלגלג את המכונה, האם עושים עוד איזה עבודת במפעל?

ת. הפועלים האלו אינם עושים כלום, רק מסובבים את המכונה ואומרים לשם מצות מצוה, ואסור להם לעשות כלום כי הם מלאים עם זיעה מהעבודה הקשה, כמבואר בקב הישר, שהזיעה של מצווה הוא סגולה לחטא קרי. ועל כן הרבנים לא נותנים להם לנגוע בכלום.

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

ש. כמה קמח טוחנים ברחיים של מכונה לשעה?

ת. לערך 20 טון קמח לשעה.

ש. איך נכנסת בעבודה הזו?

ת. בערך לפני 18 עשר שנה היה שערורי' [טומעל] גדולה בירושלים, שגילוי אז שבכל הרחיים של יד יש בעיות גדולות שנשאר בצק בין האבנים, ושנכשלו כל השנים באכילת חמץ בפסח רח"ל.

תיכף אחר הפסח דאז התחילו הבריסקער ועוד כמה חרדים לדבר ה', וחקרו איך לעשות מכונה בלי כל הבעיות האלו שנתגלו אז. עד שדיברו עם אחד מגרמני' שעשו מכונה חדשה עם מקררים ושעונים וכו', וכך החליפו במכונים חדשים עד שאין בכלל במציאות לקבל היום את המכונים דאז. אני עובד בנושא הזה לערך 18 שנים, אני זוכר כל הבעיות שנתגלו אז.

ש. מה עם הרחיים של מכונה, איך יודעים שלא נשאר קמח, ונעשה בצק?

ת. הוואקיום שואב כל הזמן את כל הקמח שנשאר שם.

רחיים של מכונה הם מכונות גדולים מסודר בשני קומות, קומה אחד המכונה, ובקומה שני' יוצא הקמח.

ש. האם הגה"צ רבי מאיר בראנסדארפער היה שם וראה את הבית רחיים?

תשובה: הגה"צ רבי מאיר בראנסדארפער היה כאן הרבה פעמים, ולקח מכאן את הקמח הרבה שנים.

ש. ברחיים של יד יש גם כן מנורה אדומה כמו ברחיים של מכונה?

ת. ברחיים של יד החדשים לא צריך מנורה אדומה כי אינו חם כלל.

ש. כל כמה זמן בודקים את המכונה אם אין שם עיסה?

ת. כל ב' שבועות פותחים ובודקים את המכונה לא בשביל שצריכים, אלא בשביל שבאים חבורות חדשות. וכל אחד רוצה להיות בטוח שהכל נקי

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

ומהודר. ואכן ב"ה הכל אומרים שזה הרחיים המהודרת לכתחילה שלכתחילה.

ש. כמה פעמים בחודש בודקים הרבנים את הרחיים של יד עם מודד (טערמאמעטער)?

ת. משגיח מוועדת הכשרות שע"י העדה החרדית, וכן משגיח מטעם ההכשר של מהרב מענדלסאן גאב"ד קוממיות, מגיעים בקביעות מידי יום שני בשבוע.

ש. אם בודקים את הטעמפערטור מה רואים?

ת. בודקים ולא מוצאים בכלל חמימות!

ש. האם הרב ליצמאנאוויץ מבריסק גם כן נותן הכשר?

ת. הוא אינו נותן הכשר כלל רק הוא בודק בשביל קהילת בריסק.

ש. האם המשגיחים בודקים עוד דברים חוץ מהמכונה?

ת. בודקים עוד הרבה דברים, כגון: אם הקמח אינו על הארץ או על יד הקיר, שחלילה הקמח יכול להתחמם רק מהיות עומד במקום כזה וכו'.

ש. מה שם הרחיים שמפרסמים ההכשר על זה?

ת. בית הרחיים של ווייס, שע"י קהילת תולדות אהרן.

ש. אם בכלל צריכים לבדוק, או שכל כך ברור שאין שום שאלה בזה?

באמת אין צריכים לבדוק, אבל הרבנים המשגיחים מהדרים ומכל מקום בודקים, כי כן הסדר.

ש. מי עומד אצל הרחיים של מכונה כשעושים המצות בשבילם?

תשובה: כל רב המכשיר שלוקח משם שולח אנשים משגיחים לשם.

ש. מה שם המכונה הרחיים של יד?

ת. כתוב על זה: מעיד און דענעמארק [מיוצר בדנמארק]

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

עכשיו אספר לך, מעשה שהיה כך היה: לערך 18 עשר שנים חיתנתי אחד הילדים שלי בירושלים עיה"ק. אחר החתונה, הלכתי בערך בשעה שלש בלילה במאה שערים, ומצאתי את ידידי הרב הצדיק ר' אורי געלצהיילער שליט"א, ואני שואל אותו להיכן פניכם מיועדות כל כך מאוחר בלילה?

ענה הרב הנ"ל, אני הולך לאפות מצות, בשכונת בית ישראל.

אני שואל אותו אם המצות הם כשרים?

ענה לי בוודאי! מה השאלה בכלל.

אני אופה ביחד עם הבריסקער חסידים, שהנוסח שלהם שחצי המצות נשרפים בהתנור לפני שמוציאים אותם כידוע.

עניתי לו, שהמצות הנשרפים אני יודע שהם כשרים, אבל אני מדבר מהמצות שנשאר ואוכלים אותם, ועל אלו אני שואל אם הם כשרים ומהודרים?

הוא שואל אותי, מה? אתה רוצה להוציא לעז על כל אנשי ירושלים שאוכלים חמץ בפסח ח"ו?

עניתי לו חס ושלום, אני רוצה רק לדעת האמת, איך אתה יודע ובטוח שהמצות הם באמת כשרים! שאני גם כן רוצה להיות בטוח שהמצות שלי יהיו באמת כשרים! ואולי אוכל לקחת מהמצות שלכם רק להכזייתם!

אמרתי לו, יש לי כמה סיפורים נוראים לספר לך שתבין מה הולך עם המצות, כמו הסיפור של השאפראנער רב עם ר' יונתן שטייף זצ"ל שרואים בחוש איך שהשטן רוכב על הענין להכשיל את אחינו בני ישראל בחמץ בפסח, וכן הסיפור איך שקצרו בסאטמאר באמצע הגשם, והסיפור עם הרוח הקודש של הטאשער רבי שליט"א, הסיפור עם הווייצלעך [-התבואה] בסאטמאר, ועוד. אבל אין הזמן מוכשר כעת לספר כל הנ"ל. אבל בסיפור אחד יהיה די לך לדעת אם המצות שלך הם כשרים או לא, ואז תבין למה שאני שואל אותך בפה מלא, מאין אתה יודע שהמצות הם כשרים?

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

מעשה שהיה כך היה: בשנת תשל"ז הדפסתי לפני פסח שני ספרים, אפיית המצות ואכילת מצות. [ובהם י"ג חלקים] הספרים האלו הדפסתי כדי לעורר את האנשים שידעו איך לאפות מצות שיהיה כשרים למהדרים. אחר שנכשלנו בהרבה מכשולים, וכידוע אנשים יראים ושלמים חסידים ואנשי מעשה משלמים על המצות טבין ותקילין הון תועפות ולכל הפחות שיהיו כשרים בדעיבד, על כן הדפסתי י"ג חלקים לעורר על הזהירות באפיית ואכילת מצות בכלל ובפרט, כדי לקיים המצות עשה של בערב תאכלו מצות כהלכתה.

הלכתי בזמנו בעצמי מבית המדרש לבית המדרש למכור הספרים האלו, ובאתי לבית המדרש אחד, ושם היכרתי בן אדם אחד שהוא מארץ ישראל מירושלים עיה"ק, ונתתי לו הספרים במתנה כדרכי.

אחר כמה שבועות בא אלי הביתה ואמר לי: כשהייתי מתגורר בעיה"ק ירושלים, הייתי בעל הבית של ג' מפעלים לטחון חיטים לפסח ברחיים של יד.

היה לי הכשר מוועדת הכשרות של איזה בד"ץ, וכשנתנו לי ההכשר אמרו בדיוק מה שאני צריך לעשות ואחד היסודות היה להעמיד המכונה כל 20 – 30 דקות. והם באו לבדוק מזמן לזמן, [הם סמכו עלי שאני עושה כמו שאמרו לי, כי אני נכד של גדולי ישראל, והייתי מפורסם לאיש אמין, לכן לא בדקו אחריו] והיו מצלצלים אלי שעה לפני שבאים, להיות בטוח שאני יהיה שם, כמו בשעה 7 בערב צלצל אלי ראש מחלקת הכשרות של הבד"ץ שלהם, שבשעה 8 יבואו לבקר עם הרבנים ולראות אם הכל בסדר.

כמובן שסידרתי הכל וניקיתי את מכונת הרחיים שימצאו שהכל בסדר גמור. והבעיה היא כך:

כי מכונת הרחיים הם ב' אבנים אחד על השני והחטים נכנסים בין שתי האבנים וכך מסובבים את האבנים ביד והחטים נכנסין בין שתי האבנים, וכמה יותר שמסובבים המכונה יותר מתחממת, ונעשה מהקמח בצק, וכמובן שכל הקמח חשש חמץ גמור חס ושלום.

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

היצר הרע של הכסף בוער כאש, ולא יכולתי לעמוד בפני השטן, ובמקום שהייתי צריך כל כמה זמן לעצור את מכונת הרחיים כדי שלא יהיה חם, המכונות עבדו 24 שעות ביום, ממש בלי הפסק, כי החסידים באים בהתלהבות גדול כל היום ולרבות הלילה לקיים המצוה ולטחון רחיים של יד, כידוע.

סך הכל האכלתי את עם ישראל בארצינו הקדושה חשש חמץ גמור בפסח עשרות שנים.

כעת עברתי על כל הספר אפיית המצות ואכילת מצות וראיתי כל האזהרות האלו, נפל עלי פחד גדול, איך אוכל לעשות תשובה על כל זה?

עניתי לו, אם הוא מסכים שאספר את הבעיה הזאת לרבנים חסידים ואנשי מעשה שיעשו תיקונים על זה, ובזה יהיה לך זכות גדול שגלית את האמת ושנוכל לתקן מהיום והלאה שכל היהודים ידעו את אשר לפניהם, וכך יתוקן אי"ה, והסכים.

התחלתי לעשות טלפונים לאנשים ולרבנים החרדים לגלות להם כל הנעשה, שיתקנו הדברים האלו.

עד שהחרדים היו נזהרים לנקות את האבנים כדת וכהלכה, והחסידים ואנשי מעשה המציאו והתחילו לעבוד עם הרחיים הקטנים, שקוראים קוואקער מילעכיל.

עד כאן הסיפור שסיפרתי להרב געלצהיילער באותו שעת לילה מאוחרת בעת שהלך לטחון ולאפות מצות לפסח.

ומה תאמר לי כעת שאלתי את הרב הנ"ל? האם ואיך אתה יודע מה נעשה ואיך טחנו את הקמח שלך, האם נקית את הרחיים כל חצי שעה או יותר? הרב געלצהיילער עונה לי, לא ידעתי ולא שמעתי מכל המכשולות האלו.

שאלתי את הרב געלצהיילער עוד הפעם: עכשיו אתה מבין מה שאני שאלתי אותך אם המצות שלך הם באמת כשרים?

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

הרב געלצהיילער עונה לי: אני אשאל את בעל בית המאפיה והוא בוודאי יגיד לי האמת.

עניתי לו, זה לא נכון, כי אם אתה תשאל אותו בוודאי שיענה לך שהכל בסדר, כי צריכים להיות חכם גדול והרבה נסיון איך לדבר עם סוחר שרואה את הכסף לנגד עיניו, ויש להתחכם עמו ולדבר עמו ובעת הדיבור להעלות את הנושא שיהיה מסיח לפי תומו, שאכן יתגלה האמת.

אמר לי הרב הנ"ל, אני מקווה שאכן אדע איך לשאול כראוי וכנכון שאדע בבירור את האמת לאמיתו, ושיצטרך לענות לי על המקום את האמת, בלי שיוכל לספר לי שקרים.

הרב געלצהיילער ביקש ממנו שאבוא איתו תיכף ומיד עכשיו באמצע הלילה, והסכמתי ללכת איתו.

אמרתי להרב געלצהיילער, שבעת שנגיע לבעקעריי [-המאפיה] יאמרו להבעל הבית, שהבאנו את הרב מהאלמין שיראה העבודה שלנו שיוכל גם כן לקחת מהמצות שלנו. עוד יאמרו לו שחיברתי שני ספרים אפיית המצות ואכילת מצות לפסח.

עוד אמרתי לו שיאמר לכל החברים שלו שכולם ביחד יבואו וישמעו מה שאדבר עם הבעל הבית שכולם ישמעו ויראו עין בעין מה מתרחש מתחת לאפם, ויהיה לי עדים כשרים.

וכשהגענו מיד הראה אותי הרב געלצהיילער לבעל הבית ואמר לו: שהבאנו לכאן את הרב מהאלמין ושחיברתי הספרים הנ"ל.

הבעל הבית נתן לי שלום ואומר לי ראיתי ולמדתי הרבה בהספרים הנ"ל.

אני אומר לבעל הבית, אני רוצה לשאול אותך שאלה פשוטה הבעקעריס [-המאפיות] בארצות הברית אומרים לי שאם עובדים הרבה זמן עם מכונת הרחיים של יד נעשה על ידי החום של האבנים חתיכת בצק. האם זה נכון?

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

הבעל הבית עונה לי בוודאי שהאבנים מתחממים ונעשה בצק. ויש ספר אחד על הלכות פסח שיצא לאור כאן בארץ ישראל שמביא את הבעי' הזאת.

אני שואל אותו ומה עושים הרבנים כאן בארץ ישראל עם הבעי' הזאת?

הבעל הבית עונה לי. שכמה רבנים כשבאים מפרקים את המכונה, ומנקים ומגעילים את האבנים עם גז. אמרתי לו תודה. וחג כשר ושמה.

השגחה פרטית:

מן הראוי לציין שאחר שגמרתי כל השאלות ותשובות שזה היה בתאריך כ"א אדר יום הילולא קדישא של הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע, וכן יא"צ של זקנתי הצדיקת מרת בלימא בת ר' יהודה ע"ה, תנצב"ה, בעת ששהיתי בעיירת מיאמי שבארה"ב.

טלפנתי לזוגתי הרבנית שתחי' עמו"ש, ושאלתי אותה אם היא זוכרת בדיוק איזה מהילדים נישאו אז לפני פסח, לערך לפני שמונה עשרה שנים. והזכירה לי שזה ארע בעת נישואי בתי תחי' עם חתני האברך החשוב המו"ה בתויר"ש בנו של כ"ק הספינקא רבי מירושלים עיה"ק, שהתקיימה ביום כ"א אדר שנת תשמ"ז לפני 18 שנים.

נ.ב. כדאי לציין כי טלפנתי הרבה פעמים כבר לפני כמה שבועות מקודם למשגיח ר' צבי ווייס נ"י מירושלים, לברר מה בדיוק הולך שם? ורק היום יום כ"א אדר טילפן לי חזרה בשעה שבע בבוקר ודיברתי איתו 59 מינוט, וכתבתי

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

כל מה שדיברתי, כאשר עיניכם ראו מישרים בפנים הקובץ לעיל, והכל נתברר לי הלכה למעשה מה ארע ומה עושים כהיום.

סיפורי קודש:

מן הראוי להעלות עלי גיליון כמה עובדות וסיפורי קודש, סיפורים נוראים שיהודים רח"ל יכולים להגיע למצב שח"ו נכשלים באפיית המצות, ומזה יוכל כל אחד ליקח לו מוסר השכל שבאופן המכשולות האלו שרואים אנו כל יום ויום, בודאי שאין זה רק חומרא בעלמא שלא לאכול מצות, אלא שרבנים וגדולי ישראל אסרו לאכול את המצות. וזאת החלי בעז"ה:

פרסום הזהירות יתירה ברחיים של יד שיהא קר:

(א) באחד מביקוריי בארץ ישראל, פגשתי פעם את אחד מגדולי האדמוריים שהוא בעל מקובל גדול בירושלים עיה"ק, בהליכתו ברחוב בשעה מאוחרת בלילה, ולשאלתי לאן פניו מועדות, השיב לי שהוא הולך כעת לאפות מצות מצוה במאפי' מהודרת ביותר.

שאלתי אותו מאין כבודו יודע אם המצות הם באמת כשרות, וענה לי שהוא אופה אותם ביחד עם אנשים מקהילת בריסק הידועים כמחמירים ומדקדקים ביותר. וסיפר לי ששם שורפים את המצות וכו' עם כל החומרות האפשריות.

סיפרתי לו החששות שישנם ברחיים של יד (מה שלא עלתה על דעתו מאז) שהאבנים מתחממים מאוד באמצע הטחינה, מזיעת האבנים כשהם טוחנים אחד על השני, ואמר לי האדמו"ר המקובל הנ"ל, שכמעט אינו מאמין שיש מציאות כזה והוא אינו יודע מזה כלל. ואמר לי עוד שהוא בעצמו ישאל את בעל המאפי' אם ישנם בכלל

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

חששות כאלו. ואמרת לי שאם ישאל את בעל המאפי' שאלה כזו, בודאי לא יגיד לי את האמת, כי צריכים לדעת איך לדבר עם בעל הבית כמסיו לפי תומו, כדי לשמוע מפיו תשובה נכונה. ע"כ ביקשני שאני אלך אתו לשם לדבר עם בעל המאפי', והלכתי אתו לשם.

כשבאנו לשם אמרתי לבעל המאפי' שבעלי המאפיות באמריקא [-בארה"ב], סיפרו לי שהאבנים אשר בהם טוחנים את החטים, מתחממים מאוד מהזיעה כשאבן האחד טוחן על השני, ונעשה כמו חתיכות עיסה, ושאלתי לתומי אם נכון הדבר. והשיב לי בעל הרחיים, בודאי הדבר נכון, וכן הוא. ואמר לי שבאמת אותם יודעי דבר נזהרים להכשיר את האבנים, ומקררים אותם כל רבע שעה בערך, כדי להינצל מהחשש שהחטים יתחממו מחמת האבנים. (נעתק מספר דברי תורה על הגדה של פסח).

בעל המאפיה מרמה את המשגיחים,

שלא יבחינו שהרחיים מתחממים:

ב) עוד סיפר לי יהודי אחד מהחרדים והחסידים, שהי' לו שלשה בתי חרושת בירושלים עיה"ק, ששם היו טוחנים את החטים למצות שמורה ברחיים של יד, ואמר לי לתומו שכל הזמן מתדבק הקמח אצל האבנים, וזה אם עובדים הרבה זמן ברחיים ואין נוגעים באבנים, והי' לו הכשר הכי טוב בירושלים עיה"ק, ואף אחד לא עורר אותו על זה. וקודם שהיו הרבנים המכשירים באים לראות ולבקר את הבית חרושת, היו מטלפנים אליו להודיע לו שעוד כשעה וכדומה יבואו, ועד שבאו הרבנים הי' הוא מנקה את האבנים מהקמח... וביקש תשובה על זה, ותנצב"ה שגילה לי סוד זה. (נעתק מספר דברי תורה על הגדה של פסח).

מכל זה רואים אנו גודל המכשולות שמתהווים בעת הכנת המצות, אם זה בעת הטחינה, או בעת האפי', או בעת שלוקחים את המצות להחנניות וכדומה, עד אין שיעור כמה מכשולות יכולים לקרות מראשית עד גמר המצות, וכי אפשר לסמוך על הרבנים המכשירים בענין חמור ונורא כזה בשאט נפש, אתמהה.

ולפי זה יתכן לבאר הפסוק: "לא תאכל עליו חמץ", דאם תיזהר ממשהו חמץ ואפילו מחשש דחשש, ותקיים שבעת ימים תאכל מצות וכו' כראוי, שיהיו המצות שלך שמורים מכל שמץ חשש דחשש של חמץ ח"ו, ומימלא יוצא אז: "למען תזכור את יום

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך", תזכה לצאת מכל המייצרים והצרות רח"ל, בשכר שתהא נשמר ונזהר מחשש חמץ.

ולפי זה יבואר דברי הגמרא במס' פסחים: "לחם עוני שעונין עליו דברים הרבה", כיון שאנו רואים כל העת שיש הרבה מה לדבר ולשוחח לדון ולחקור בענין המצה שתהא שמורה בכל פרטי' ודקדוקי'. זהו שעונין עליו דברים הרבה.

בקצרה כמה סיפורים שלא נזהרו היטב במצות:

כמה עובדות שבהם רואים שלא נזהרו כל כך

ויצאו מכשולות אירעו כבר בזה:

1) פעם קצרו מאפי' אחת החיטים בעת שירד גשם, כי היתה שנה גשומה והי' קשה מאוד להשיג חטים שלא ירדו עליהם גשמים, ובאמת בשנה ההיא היתה בית אופה ההיא היחידה שהי' להם חטים להמצות מאותן שירדו עליהם גשמים, ושאר המדקדקים חיכו עד שהגיע יום שהי' מזג אויר יבש ולא ירדו גשמים על החטים.

2) ופעם (לפני בערך ח"י שנה) מצאו (במאפיית סאטמאר) חטים (ווייצלעך) בתוך המצות רח"ל, במאפי' ההיא שקצרו את החטים ביום שירדו גשמים כנ"ל, וזה הי' כשבאו כמה רבנים לשם לאפות מצות, ביניהם הגה"צ מוה"ר אברהם לייטנער שליט"א, והרה"ג מוה"ר נתן יוסף מייזעלס שליט"א, והרה"ג מוה"ר שמואל זאנוויל גאלד שליט"א ובנו ועוד, וגם אני הצעיר הייתי שם, ובתוך ששה מיירע"ס מצאו הרבה ווייצלעך רח"ל, וניגש הגה"צ מוה"ר אברהם לייטנער לבעל המאפי' ההוא, ואמר לו הלא אי אפשר לאפות היום מצות כאן, ונתן לו בעל המאפי' משק אחר של קמח, שלא היו ווייצלעך, אבל כשאפו את המצות נשרפו יותר מחציים, והי' לפלא בעיני הרב לייטנער, וניגש עוד פעם לבעל המאפי' ושאלו לפשר הדבר, מדוע כאן מוצאים ווייצלעך בששה מיירעס, ובשק האחר שאין שם ווייצלעך, נשרפים כל המצות? והשיב

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

בעל המאפי' את האמת מה שקרה השנה, שהי' בעי' עם הקמח, שהי' דק ביותר או שהי' נטחן יותר מדי דק, ועל כן נשרפו כל המצות שעשו מהקמח הזה, וכשראו שלא יהיה מספיק מצות בשביל כל הקונים, הוציאו כל הקמח ממה שעבר כבר דרך הכברה, ועירבו אותם ביחד עם הקמח החדש, ע"כ אין עצה אחרת כי אם שישתמש עם "הקלאווען והווייצלעך" שנשאר ב"הזיפעל" ולערבם עם הווייצלעך ויוציאו בכל פעם בעת האפי' את הווייצלעך, או שישתמש בהמצות שנשרפו חציים כנ"ל, וכמובן שלקחנו את הקמח הטוב ביותר של השני סוגים הנ"ל, והיינו אותו הקמח שהמצות שנאפו ממנו היו שרופים במקצת.

אח"כ דיבר הרב לייטנער בענין זה עם הגה"צ מפאפא זצ"ל, ועם עוד רבנים, וגם נשאלו הרבנים ע"י כמה אנשים שאפו מצות לעצמם ומצאו הרבה ווייצלעך, וכמובן שהרבנים השיבו שלא לאכול את המצות שנאפו שם. וכולם הלכו עם טענות לבעל הבית של המאפיה ההיא, עד שהגיע המצב לידי כך שהתחיל בלגאנים "טעראר" עצום נגד הרבנים שעוררו על השאלה הנ"ל, ושברו את חלון ביתו של גאב"ד פאפא זצ"ל, ומובן שיד הטעראר גבר על החרדים לדבר ה', יום גבר האויב ותבקע העיר, עד שנרתעו הרבנים לאחוריהם מפחד הטעראר.

אחר כך לקחו בבית אופה ההוא שלש רבנים ששייכים לארגוניהם ["לארגאניזאציע"] שלהם, והוציאו היתר על המצות ההם שנאפו מהקמח שהיו בו הווייצלעך רח"ל, ואמרו רק שיזהרו שלא ישרו את המצה ההיא שרוי' בתוך המרק. וכך נעשו להם המצות "כשרים" למהדרין מן המהדרין...

(3) פעם שלישי הי' בבית אופה הנ"ל שריפה ל"ע ואנשי המכבי אש הרטיבו את המצות והקמחים ע"י שפיכת מים על השריפה, והיות והי' הפסד מרובה של חצי מיליון דאלאר לערך, ע"כ לא זרקו את המצות רק מכרו אותם בשוק.

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

ועכשיו אופים בבית אופה הנ"ל מצות עבים מאוד לקמח מצה לבישול ואפיה, וסדר הדברים כך הוא, לוקחים "מיירע" אחת גדולה ושלימה, וחותרים אותה לשלשה חלקים, ואח"כ מגלגלין ג' מצות עבות (כל מצה עבה כמעט כמו לחם) ומכניסים אותם לתנור ומוציאים אותם אחר שנתכרכמו פני', וכמובן המצה העבה כמו לחם הוא עדיין רכה ורטובה כשמוציאים אותה מהתנור, והיא מתכופפת כמו לחם, ע"כ מייבשים אותה וטוחנים אותה אח"כ. וכשאחד מן הפועלים החרדים שאל את בעלי המאפי' היתכן שעושים כן, השיבו שעושים את המצה מעל עבור ילדים קטנים שאין להם ל"ע מה לאכול...

4) והנה יש להסתפק בכלל אם כנים הדברים שנותנים את המצות ההם שנעשה באופן הנ"ל רק לילדים, דהלא ידוע ומפורסם לכל דיש כמה וכמה אנשים זקנים אשר כבר נפלו שיניהם ל"ע וכדומה, או חולים רח"ל שקשה להם לעכל את המצה כמות שהיא, וע"כ אוכלים מאכלים הנעשים מ"מצה מעל", ובאופן כללי אינם בגדר סכנה או ספק סכנה (שיש מקום לומר שמותר להם לאכול אפילו מאכל של איסור), עדיין יש לנו לומר, דאף אם אמת בפיהם שנותנים את ה"מצה מעל" הנ"ל רק לילדים קטנים, יש גם בזה מכשול גדול רח"ל, כמו שכתב הרמ"א ז"ל ביורה דעה (סימן פ"א סעיף ז') וז"ל: וכן לא תאכל המינקת אפילו ישראלית דברים אסורים, וכן התינוק בעצמו, כי כל זה מזיק לו בזקנותו".

וכתב על זה בפרי חדש (ס"ק כ"ו) וז"ל: ולפי שבזמננו זה אין נזהרים בעניינים אלו, ע"כ רוב הבנים יוצאים לתרבות רעה ח"ו, ורובם עזי פנים שבדור, ואין יראת ד' נוגע ללבבם, ואף אם יוכיחו על פניהם לא יקבלו מוסר, ולפיכך צריך ליזהר בזה עכ"ל. והטו"ז והש"ך כתבו על דברי הרמ"א הנ"ל דכל זה אף במינקת שמכח סכנה ציוו לה הרופאים לאכול דברים האסורים, מ"מ מחויב האב לשכור מינקת אחרת ישראלית, מפני שאכילת האיסור מזיק לילד בעת זקנותו שיצא לתרבות רעה ומטמטם את הלב וגורם טבע רעה עכ"ל.

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

וצא ולמד מה שהרעיש עוז הגה"ק בעמח"ס בני יששכר זי"ע בספרו אגרא דפרקא (אות קל"ו) בשם מורו ורבו הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנב זי"ע, על מה שהוא מן התימה שאנחנו רואים כמה פעמים שהילדים בעת שהם קטנים הולכים לבית רבם ומתמידים בלימודם ומתפללים בכוונה ועונין אמין יהא שמי' רבא, ומיישרים אורחותיהם, ואח"כ כשמתגדלים מתהפכים ח"ו למדות גרועות ומבטלים התורה והתפלה וכיוצא בדברים הרעים כאלו, מאין מתהווה דבר זה, הלא התורה שלמדו בקטנותם בהבל שאין בו חטא, הי' מן הראוי שיעמוד בעת זקנותם למשען להם, שלא יוסיפו לחטוא, כי מצוה גוררת מצוה. ואמר הוא ז"ל בעבור שאבותיהם האכילו אותם ממין גזל ונתפסו במאכלות אסורות, וזה שב להם בשר מבשרם, ועי"ז נולד בהם תאוות רעות ומידות גרועות רח"ל, וכ"כ בספה"ק מחזיק ברכה על דברי הרמ"א הנ"ל ז"ל: וצריך אביו ואמו להפריש התינוק ממאכלות אסורות, וזה גורם שיצאו לתרבות רעה, וזה דור דור שוא שאינם נזהרים בזה וכיוצא בזה, ומשום הכי יוצאים תולדות הבנים עזי פנים ואין יראת ד' על פניהם, עכ"ל.

ועיין בשו"ת ערוגת הבושם (סימן קל"ח) שכתב דאף להפוסקים שמתירים לשתות חלב מפרות שאכלו מאכלים המותרים ביחד עם חמץ, (דעפ"י הלכה קי"ל דזה וזה גורם, וגודל האיסור לשתות חלב מבהמות שאכלו חמץ מובא בשו"ע או"ח סו"ס תס"ח, ובקיצור שו"ע סוף סימן קי"ז, ובלחם הפנים שם, ועי' בשדה חמד מערכת חמץ ומצה סימן ב' אות ד', ובמעדני שמואל סוף סימן קי"ז מזה), מ"מ יש בזה הפסד רוחני עצום, דע"י שאוכל מהפרה שאכלה מאכלות אסורות ג"כ (אף שאכלה גם מאכלות המותרות) נסתם לבו של האדם האוכלו, ומביאו לידי מדות רעות רח"ל (ועי' שו"ע יור"ד סימן פ"א) ע"כ ראוי שכל א' מישראל יזהר בזה, עכתו"ד שם.

ואם כך פני הדברים אם אוכלים או שותים חלב מבהמה שאכלה בפסח מאכלות אסורות ביחד עם מאכלות מותרות, א"כ מכל שכן וק"ו לספות לקטן

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

איסור בידיים, מהקמח מצה ההיא שנעשה באופן שכתבנו למעלה במס' 3 בעניין ה"מצה מעל", כ"ש דאסור ואין בזה שום צד היתר כלל וכלל.

ובשו"ע (סימן ת"ס ס"ב, ובחק יעקב, הגר"ז, משנה ברורה, כף החיים) דבעת אפיית המצות יש לו להאדם לעמוד שם ולעזור באפיית המצות.

ועיין בשו"ת אבני נזר (סימן שע"ב) שכתב וז"ל (באות ב'-ג'): והנני להזכירו דבר בעתו כי שמעתי שנפרץ מאוד באיזה עיירות אשר אינם אופים מצות כל בעל הבית לעצמו, רק אחד אופה למכור, ורע עלי המעשה מאוד, האחד כי אם הבעל הבית אופה משגיה על המצות, וכל אחד חרד על המצוה ורואה שיהי' על צד היותר טוב. ודיני אפיית מצות רבו כמו רבו, לא כן אם אחד אופה כדי להרויח כל מגמתו למעט בהוצאות ולא ישגיה כל כך על המצוה, השנית מי זוטר מה שאמרו במדרש בשכר שטוחין ולשין את המצות, ואם כי בטחינה הדבר קשה, על כל פנים בעיקר מצוות שימור דלישה, למה נמעט במצוה חביבה מאוד פעם אחת בשנה ויקנה מצוה מן השוק כחוטף מצוה מן השוק. על כן אם יוכל לבטל מנהג הרע הזה לגמרי מה טוב, אך גם אם אי אפשר, על כל פנים ידרוש ברבים כי איש אשר יראת ד' נגע בלבו, ילך בדרך שדרכו אבותינו וכל איש יאפה מצות לעצמו, וישמח במצוה הבאה לידו, ובטח זכות זה יעמוד להם ביום הכסא, כמבואר בזה"ק כי עיקר הדין בראש השנה למאן דלא שקיל מיכלא דאסוותא, והי' בזה שלום, עכ"ד.

(5) וכן בבית חרושת הידוע למצות מכונה... שעוררו המשגיחים על שמהם את הבצק זמן ארוך מאוד, ובעלי בית החרושת הנ"ל איימו על המשגיחים שיהרגו אותם רח"ל, וגרשו אותם משם בבזיון רב.

וכדי לינצל מכל אלו המכשולות ודומיהם, צריך האדם להתפלל הרבה ע"ז, ולפי זה יבואר דברי הגמרא הנזכר לעיל לחם עוני שעונין עליו דברים הרבה, יתכן לומר שעונין עליו דברים הרבסה זהו תפילות ותחנונים שאדם שופך לבו כמים לפני אביו שבשמים שיזכה לאכול מצות כשירות ומהודורות וינצל מכל

קחי רחים* שו"ת על רחיים ש"י ומכונה

רע, וזהו "דברים הרבה", שיתפלל הרבה שהקב"ה יעזור לו שיזכה להנצל מחשש איסור חמץ.

וכיוצא בזה יש לפרש מה שאומרים בנוסח ההגדה של פסח קודם מה נשתנה: "וכאן הבן שואל מה נשתנה הלילה הזה וכו', שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה, הלילה הזה כולו מצה. דאנו מתאוננים על זה שאפשר שבשאר הלילות עד עתה נכשלנו ח"ו באיסור חמץ אף בתוך המצה, וזהו חמץ ומצה, ע"כ מבקשים ומתחננים להשי"ת שנזכה הלילה הזה כולו מצה, שיעזור לנו השי"ת לאכול מצה שמורה ומהודרת בכל ההידורים, ודו"ק.

ינא לאור ע"י "חברה מזכי הרצים העולמי"

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יו"ל פרוס חג הפסח תשס"ו